

5. Ященко Е. Сутність професійної компетентності соціального працівника і професійна культура особистості. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/43182/1/%D0%AF%D1%89%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf> (дата звернення: 20.10.24).

Оксана Жизномірська,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти,
Тернопільський обласний комунальний
інститут післядипломної педагогічної освіти

Марія Корман,
кандидат історичних наук,
доцент кафедри педагогіки і психології та інклюзивної освіти,
Тернопільський обласний комунальний
інститут післядипломної педагогічної освіти

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку нашої країни, постає питання освіти соціального спрямування соціальної роботи, служби на різних рівнях управління. Один із аспектів соціальної педагогіки полягає у дослідженні соціально-педагогічної місії освітніх закладів як провідних інститутів соціального виховання. В сучасних умовах ці заклади не можуть функціонувати самостійно через вплив політико-економічних, соціально-культурних та інших чинників, що характеризує їх як установи, що формують, розвивають та соціалізують особистість у сучасному суспільстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Соціально-педагогічна діяльність в системі освіти України визначається рядом нормативно-правових актів, що включають Конституцію України, основні закони про освіту (зокрема «Про дошкільну освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про позашкільну освіту», «Про професійно-технічну освіту», «Про вищу освіту»), акти Верховної Ради України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, а також нормативні документи від Міністерства освіти і науки України [2]. До цього ж ряду документів належить Положення про психологічну службу у системі освіти України, яке було введено наказом МОН України від 22 травня 2018 року № 509 і детально характеризує діяльність соціальних педагогів [3]. Ці документи визначають мету, структуру, організацію управління, основні завдання, принципи, функції і зміст діяльності соціальних педагогів. Вони спрямовані на вивчення психофізичного розвитку здобувачів освіти, мотивації їхньої поведінки та

діяльності з урахуванням індивідуальних особливостей, що включають вікові, інтелектуальні, фізичні, гендерні та інші аспекти їхнього розвитку.

Соціально-педагогічна діяльність впроваджується через психологічну службу, що взаємодіє з органами охорони здоров'я, соціальної політики, молоді та спорту, внутрішніми справами, а також комунальними установами соціального захисту дітей, підтримки сімей, дітей та молоді, фахівцями з соціальної роботи об'єднаних територіальних громад, а також громадськими організаціями. Соціальні педагоги, практичні психологи навчальних закладів у містах, районах, об'єднаних територіальних громадах, керівники (директори), методисти навчально-методичних центрів, або кабінетів чи лабораторій психологічної служби обласних, міських установ освіти входять до складу психологічної служби. Важливо, що соціально-педагогічна робота в закладах загальної середньої освіти націлена на задоволення потреб та захист прав дітей та їхніх сімей, створення умов для формування безпечної поведінки та розвитку соціальної активності [1].

Згідно з Положенням про психологічну службу у системі освіти України, соціальний педагог закладу освіти виконує наступні функції:

1. Соціально-педагогічний супровід здобувачів освіти, колективу та мікрогруп, а також осіб, які потребують особливої уваги чи перебувають у складних життєвих обставинах.

2. Просвітницьку та профілактичну роботу серед учасників освітнього процесу з питань запобігання та протидії домашньому насильству, у тому числі стосовно дітей, злочинності, алкоголізму, наркоманії та інших соціальних проблем.

3. Вивчення та аналіз соціальних умов розвитку здобувачів освіти, мікроколективу, шкільного або студентського [3].

Окрім цього, соціальний педагог взаємодіє та бере участь у таких аспектах:

1. Участь у роботі педагогічної ради, психолого-педагогічних консиліумів, семінарів і засідань методичних об'єднань.

2. Планування та реалізація завдань соціалізації здобувачів освіти, адаптації їх у новому колективі та соціальному середовищі.

3. Надання допомоги дітям і сім'ям у складних життєвих обставинах або з особливими освітніми потребами, включаючи постраждалих від насильства та військових конфліктів [3].

Указані функції і ролі соціального педагога чітко визначені нормативними актами України і спрямовані на підтримку соціального та психологічного благополуччя учасників освітнього процесу. Відповідно до Положення про психологічну службу у системі освіти України, працівник психологічної служби зобов'язаний виконувати широкий спектр обов'язків і відповідальностей, серед яких:

1. Знання чинного законодавства та інших нормативно-правових актів, пов'язаних з діяльністю психологічної служби в освіті.

2. Побудова діяльності на основі доброзичливості і довіри, співпраця з усіма учасниками освітнього процесу.

3. Застосування психологічного і соціологічного інструментарію, рекомендованого для використання в професійній діяльності.

4. Компетентність і постійне збагачення знань у межах своєї компетенції.

5. Надання психологічної допомоги за запитами учасників освітнього процесу.

6. Уникнення неофіційних взаємин з учасниками освітнього процесу та збереження конфіденційності.

7. Інформування учасників освітнього процесу про результати психологічних обстежень і їх значення, врахування особистої інформації з урахуванням об'єктивних даних.

8. Індивідуальна діагностика і корекція психологічного стану учасників освітнього процесу за їх запитом.

9. Виконання функцій та надання оцінювальних суджень з урахуванням соціальних норм і з неупередженістю.

10. Використання науково обґрунтованих методів і технологій у професійній діяльності.

11. Повага до професійної компетентності колег та представників суміжних професій.

12. Популяризація соціально-психологічних знань і здорового способу життя серед педагогічних працівників і батьків.

13. Постійне підвищення професійного рівня і знання вимог державних стандартів у сфері освіти.

14. Знання основних напрямів і перспектив розвитку освіти і психолого-педагогічної науки.

Вказані обов'язки і відповідальності дозволяють психологічній службі у системі освіти забезпечувати ефективну підтримку учасників освітнього процесу і сприяти їхньому гармонійному розвитку [3].

У відповідності до нормативної бази закладу загальної середньої освіти, робота соціального педагога в умовах війни базується на виконанні вимог Постанови Кабінету Міністрів України від 28 липня 2023 року № 782 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні» на 2023/2024 навчальний рік. Згідно з цією постановою, навчальний процес у закладах загальної середньої освіти тривав з 1 вересня 2023 року до 28 червня 2024 року. У листі Міністерства освіти і науки України від 16 серпня 2023 року № 1/12186-23 встановлено особливості організації нового навчального року в умовах правового режиму воєнного стану. Цей лист розглядає різні форми організації освітнього процесу, зокрема:

1) очна форма: освітній процес проводиться в межах розрахункової місткості споруд цивільного захисту, призначених для укриття учасників освітнього процесу у

разі включення сигналу тривоги;

2) дистанційна форма: організація освітнього процесу відбувається на територіях ведення бойових дій, тимчасово окупованих територіях, де заклад освіти сам установлює обмеження на максимальну кількість учнів у класі;

3) змішана форма: включає поєднання різних видів занять, наприклад, практичні і лабораторні заняття проводяться в очному режимі, тоді як лекційні заняття організовані у дистанційному форматі [2].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок в обраному напрямі. Отже, соціально-педагогічна діяльність в системі освіти України базується на широкому спектрі нормативно-правових актів, які регулюють освітній процес в країні. Робота соціального педагога у закладах освіти у військових умовах також ґрунтується на локальній нормативній базі, яка регулює організацію соціально-педагогічної діяльності з урахуванням специфічних умов та потреб учасників освітнього процесу. Важливо, щоб локальна нормативна база доповнювала, нормативно-правові акти, які регулюють освітній процес в країні, але не суперечила їм. Відтак, метою наших подальших розвідок стане аналіз специфічних умов та потреб учасників освітнього процесу в умовах війни та формування комплексу їх підтримки і соціально-педагогічного супроводу.

Список використаних джерел:

1. Веретенко І. М. Нормативно-правове забезпечення соціально-педагогічної роботи в умовах закладу загальної середньої освіти. *Педагогіка та психологія*. Харків : Щедра садиба плюс, 2023. Вип. 48. С. 24-31.
2. Нормативна документація соціального педагога / О. Белова, Л. Письмак та ін. Київ : Шкільний світ, 2023. 120 с.
3. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України : наказ Міністерства освіти і науки України від 22 травня 2018 року №509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>
4. Пожидаєва О. В. Складові професійної характеристики соціального педагога. *Соціальна робота в Україні: теорія і практика*. 2014. № 1/2. С. 66-72.
5. Поліщук В. А. Теорія і методика підготовки соціальних педагогів в умовах неперервної освіти: монографія. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2006. 424 с.
6. Про затвердження Положення про психологічну службу у системі освіти України : наказ Міністерства освіти і науки України від 22 травня 2018 року №509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0885-18#Text>
7. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року : розпорядження КМ України від 14.12.16 р. №988-р. http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258

8. Професійна етика соціального педагога : навч.-метод. посіб. / С. Харченко, Н. Краснова, Л. Харченко. Луганськ : ЛНУ ім. Т. Шевченка, 2009. 562 с.

*Жанна Кислюк,
аспірантка кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка.*

Науковий керівник: *Світлана Калаур,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри соціальної роботи та
менеджменту соціокультурної діяльності,
Тернопільський національний педагогічний
університет імені Володимира Гнатюка*

ПРИНЦИПИ ПОБУДУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ЗРІЛОСТІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ

Постановка проблеми. У сучасному українському суспільстві велика увага приділяється освітньому простору, в якому відбувається формування та розвиток особистості студента. В умовах соціальних, економічних, технологічних та цифрових змін важливо, щоб у студентів активізувалися якісні характеристики соціальної зрілості. Вони необхідні досягнення становлення фахівця у різних галузях діяльності і особливо у медичної.

У вітчизняній та зарубіжній психолого-педагогічній науці формування соціальної зрілості в освітньому просторі розглядається у різних напрямках, окремих концепціях та позиціях вчених. Теорії та дослідно-експериментальні дослідження в даній галузі припускають не тільки диференціацію та виділення характеристик, компонентів соціальної зрілості, а й пропонують інтеграцію та розгляд її як певного загального явища.

Виклад основного матеріалу. Соціальна зрілість у людини виникає не миттєво. Спочатку дитина вчиться фізичному управлінню своїм тілом, пізнає навколишню дійсність та людей, які знаходяться поряд з нею. З часом вона освоює безпосередньо емоційну, предметно-маніпуляторну, рольову та освітню діяльність, знайомиться з іншими дітьми, правилами, нормами, цінностями та культурою країни, в якій вона живе. Поступово відбувається становлення та формування певних якостей особистості. Ці якості завдяки соціальному оточенню, особистісно-індивідуальним особливостям та освітньому процесу інтегруються у соціальну зрілість. У зв'язку з цим соціальна зрілість виступає інтегральною особистісною характеристикою, до якої включено відповідальність, ініціативність та самостійність студентів у освітньому закладі. При